

Το ψωμί στη λατρεία της εν Κορέα Ορθόδοξης Εκκλησίας (Μητροπολίτης Κορέας Αμβρόσιος)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=176738>]

Η διαφορετική αντιμετώπιση του ψωμιού από τους μεγαλύτερους και τους μικρότερους Κορεάτες, όπως ήδη αναφέραμε, φαίνεται και στο πως αντιμετωπίζουν οι Ορθόδοξοι Κορεάτες το ψωμί στην Λατρεία.

Έχει πέσει στην αντίληψή μας, ότι οι μεγαλύτεροι στην ηλικία αποφεύγουν να λάβουν μεγάλα τεμάχια αντιδώρου ή άρτου, ενώ οι μικρότεροι δεν αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα. Αντίθετα μάλιστα λένε ότι είναι και νόστιμο.

Εκτός του αντιδώρου και της αρτοκλασίας, μία άλλη επίσης λατρευτική πράξη στην οποία χρησιμοποιείται, ως γνωστόν, όχι παρασκευασμένο ψωμί αλλά σιτάρι είναι τα κόλλυβα. Στην εν Κορέα Ορθόδοξη Εκκλησία ήδη έχει καθιερωθεί να τελούνται τα Μνημόσυνα με ρύζι αντί του καθιερωμένου σιταριού.

Κάτι ανάλογο ίσως θα ήταν σκόπιμο να γίνει και στην περίπτωση της αρτοκλασίας. Θα μπορούσε ενδεχομένως να αντικατασταθή το ψωμί της αρτοκλασίας με το παραδοσιακό κορεατικό τοκ (토끼), που παρασκευάζεται αποκλειστικώς από ρύζι[6]. Το τοκ έχει παμπάλαια προέλευση και συνοδεύει κάθε μεγάλη και σπουδαία κορεατική γιορτή, αλλά και κάθε κοινωνική εκδήλωση χαράς (την συμπλήρωση των πρώτων εκατό ημερών του νεογέννητου παιδιού μπαικίλ (백일), τα γενέθλια σαινγκίλ (생일), τον γάμο, τα εγκαίνια εταιρειών και καταστημάτων, την εγκατάσταση σε καινούργιο σπίτι τζιπτρί (집자리), κ.α.). Επειδή και η αρτοκλασία, ως γνωστόν, τελείται συνήθως σε μεγάλες γιορτές και πανηγύρεις και γενικώς σηματοδοτεί μόνον χαρμόсуνα γεγονότα του εκκλησιαστικού λειτουργικού κύκλου, θα μπορούσε ίσως το τοκ να βοηθήσει τους Ορθόδοξους Κορεάτες να αντιληφθούν και να βιώσουν καλύτερα την χαρά της εκκλησιαστικής γιορτής στην οποία συμμετέχουν. Εξ άλλου ήδη στην σχετική ευχή της αρτοκλασίας στο κορεατικό ορθόδοξο Ευχολόγιο έχει προστεθεί και το ρύζι ως εξής: “... ευλόγησον τον άρτον, το ρύζι, τον οίνον και το έλαιον”. Έπειτα ας σημειωθεί, ότι στις περιπτώσεις που η αρτοκλασία τελείται στον Όρθρο εορτών και ακολουθεί η θ. Ευχαριστία, κατά την ταυτόχρονη διανομή μετά την Απόλυση της θ. Λειτουργίας, της αρτοκλασίας και του αντιδώρου, δεν είναι αισθητή η διαφορά του ενός από το άλλο, διότι στην Κορέα η αρτοκλασία είναι σκέτο ψωμί, χωρίς δηλαδή ζάχαρη ή άχνη (γιατί στους Κορεάτες, ιδιαίτερα στους μεγαλύτερους, δεν αρέσουν οι γλυκές γεύσεις,) και άλλα που επινόησε η λαϊκή σοφία σε ορθόδοξες χώρες για να τονίσει την διαφορά

αλλά και την γεύση.

Σχετικώς όμως με το ακανθώδες θέμα της θ. Ευχαριστίας τα πράγματα είναι διαφορετικά. Η βαθειά συναίσθηση των προσερχομένων στην θ. Κοινωνία ότι μεταλαμβάνουν Σώμα και Αίμα Χριστού δεν αφήνει περιθώρια για ενασχόληση με θέματα γεύσεως. Η πίστη και η βίωση του Μυστηρίου γεφυρώνουν πολιτιστικές διαφορές και δημιουργούν κοινές πνευματικές εμπειρίες εις πάντα τα έθνη.

Επίσης και το αντίδωρο δεν είναι δυνατόν, νομίζουμε, να αντικατασταθεί με το ρύζι γιατί προέρχεται, ως γνωστόν, από το προσκομισμένο πρόσφορο.

Στο σημείο αυτό θεωρούμε σκόπιμο να δώσουμε τον λόγο στους ίδιους τους Ορθόδοξους Κορεάτες. Από συζητήσεις που είχαμε μαζί τους για το υπό εξέταση θέμα διαπιστώσαμε ότι και οι ίδιοι έχουν διαφορετική αντιμετώπιση του θέματος. Τα συμπεράσματα των συζητήσεών μας για λόγους μεθοδολογικούς τα ταξινομούμε στις εξής δύο κατηγορίες:

Η γεύση του αντιδώρου και της αρτοκλασίας είναι μια γεύση μοναδική και πρωτόγνωρη για όσους προσέρχονται στην Ορθόδοξη Εκκλησία, γιατί η γεύση του ψωμιού που παρασκευάζεται στα διάφορα δυτικού τύπου καταστήματα στην Κορέα είναι διαφορετική από το σπιτικό ζυμωτό πρόσφορο και την αρτοκλασία. Συνεπώς οι Ορθόδοξοι Κορεάτες έχουν μια εκκλησιαστική γεύση, μια ιδιαίτερη εμπειρία μόνο μέσα στην εκκλησιαστική ζωή. “Αυτό είναι κάτι πολύ ωραίο και μας αρέσει. Άρεσει επίσης και στα παιδιά μας, που έχουν συνδυάσει την Ορθόδοξη Εκκλησία με συγκεκριμένη γεύση”, μας ανέφερε χαρακτηριστικά μια Κορεάτισσα μητέρα.

Όμως η θετική άποψη της πρώτης κατηγορίας για άλλους Κορεάτες έχει αρνητική διάσταση. “Τα πράγματα που γευόμαστε στην Εκκλησία”, μας είπε κάποιος, “αισθανόμαστε βεβαίως ότι είναι άγια, αλλά δεν έχουν σχέση με τα πράγματα της καθημερινής μας ζωής”. Στα λόγια του διαπιστώνουμε την αγωνία για το πώς θα γίνει η εκκλησιαστικοποίηση της καθημερινής πραγματικότητας. Πώς θα συνεχισθεί, δηλαδή, η εμπειρία της λειτουργικής ζωής μετά την Λατρεία. Πώς το Μυστήριο θα αγγίξει και θα μεταμορφώσει την ζωή τους.

Ας προσθέσουμε τέλος χωρίς σχόλια και την πολύ ενδιαφέρουσα άποψη μίας Κορεάτισσας για το πρόσφορο, που γεννάει πολλούς προβληματισμούς: “Είδα στην Ελλάδα ότι οι γυναίκες πηγαίνουν στον ναό το πρόσφορο για την θ. Λειτουργία με ονόματα γνωστών τους για να μνημονευθούν. Μου άρεσε πάρα πολύ η πράξη αυτή. Κι εμείς πρέπει να μάθουμε να κάνουμε έτσι. Θέλω κι εγώ να φτιάχνω πρόσφορο για την θ. Λειτουργία. Αλλά, όπως ξέρετε, στα σπίτια μας δεν έχουμε φούρνο επειδή για κανένα κορεατικό φαγητό δεν χρησιμοποιούμε φούρνο”. Ας σημειωθεί

εδώ ότι στην Ορθόδοξη Μητρόπολη Κορέας το πρόσφορο το παρασκευάζουν οι πρεσβυτέρους ή οι ιερείς σε φούρνους που διαθέτουν οι ενορίες ή τα σπίτια των ιερέων.

Συνεπώς η απάντηση στο όχι και τόσο ρητορικό ερώτημα, το οποίο θέσαμε στην αρχή του άρθρου μας, δεν είναι καθόλου εύκολη και απλή. Θα μπορούσε ίσως να διατυπωθεί ως εξής:

Εάν, υποθετικά πάντα μιλώντας, η Ενανθρώπιση του Λόγου γινόταν σε μια μη μεσογειακή χώρα, κανένας δεν μπορεί να ξέρει με ποια υλική μορφή θα μετέδιδε ο Χριστός το Πανάγιο Σώμα και Αίμα Του.

Η μοναδική σε ιερότητα και μεγίστης σωτηριολογικής σημασίας πράξη, που τελέστηκε στο υπερώο των Ιεροσολύμων κατά τον Μυστικό Δείπνο, θα πρέπει να γίνει σεβαστή, όπου κι αν κηρυχθεί το Ευαγγέλιο. Το θεοσύστατο Μυστήριο των Μυστηρίων, η θ. Ευχαριστία, το κορυφαίο αυτό Μυστήριο της Εκκλησίας και τα υλικά στοιχεία που το απαρτίζουν δεν ανήκουν στην κατηγορία των μεταβλητών και εξελισσόμενων στοιχείων της θ. Λατρείας.

Άλλα όμως στοιχεία της Ορθόδοξης Λατρείας (η αρτοκλασία, η βασιλόπιττα ή άλλες πίττες προς τιμήν διαφόρων αγίων), που σχετίζονται εκ παραδόσεως με τον άρτο θα μπορούσαν, νομίζουμε, να μελετηθούν και να γίνει η αντικατάστασή τους με παρασκευάσματα από ρύζι, την βασική δηλαδή καθημερινή τροφή των Κορεατών, για την ουσιαστικότερη σάρκωση της Ορθοδοξίας στον Κορεατικό Λαό.

[6] Για τους Κορεάτες το τοκ είναι παράλληλο του ψωμιού. Γι' αυτό τον λόγο και σε ωρισμένες μεταφράσεις της Α.Γ. υπό των Προτεσταντών η λέξη άρτος έχει μεταφραστεί με την λέξη τοκ.